

Påskens mange traditioner

Påskens byder på en masse hyggelige traditioner: Vi spiser æg og lammesteg, vi sender hinanden gækkebreve og udveksler påskeæg. Vi klipper og klistrer, maler æg, klipper gækkebreve og påskepynt i filt, karton og stof. Vi tager forårgrene med ind og pynter dem med kulørte æg, leger påskelege i haven og går ture i den svagt, lysegrønne skov og nyder det spirende liv.

Påskepynt

Også til påske pynter vi op til højtiden, dels for at markere begivenheden 'påske' dels for at invitere det spirende forår indenfor i vores hjem. Kigger man ud på naturen er det ofte de grønne og gule nuancer man ser der – træernes blade springer ud, alting begynder at spire på dette tidspunkt af året, og dyrene begynder så småt at få unger. De dyr, som man typisk forbinder med påskens, og som indgår som en væsentlig del af påskepynten, er gule kyllinger, hvide lam og brune harekillinger.

Forårblomster som erantis, vintergækker og påskeliljer er favoritterne på spisebordet eller i vindueskarmen, og mange sår karsefrø på en lille bakke med et stykke gennemvædet vat, det bliver dejlig lysegrønt og meget forårsagtigt at se på, når de begynder at spire. En meget udbredt dekoration er, at man tager et par grene med små knopper og pynter dem med små påskefigurer og påskeklip.

Påskeæg

Traditionen med at spise og dekorere æg til påske kendes i hele Europa og går tilbage til den katolske tid. I fasten var det ikke tilladt at spise æg, og når fasten sluttede Påskedag, fejrede man det bl.a. med at spise æg – gerne mange flere, end man ellers var vant til. Æg blev brugt som en smukt dekoreret påskegave, og særlig børnene legede forskellige lege med deres påskeæg. Denne skik holder man stadig i hævd, selvom æggene nu tit er af sukker eller chokolade i stedet for at være hønseæg. For 100-150 år siden, kendte man også til påskeæg, altså almindelige hønseæg. Disse kunne være kogte med forskellige naturfarvemidler – f.eks. løgskaller, rødbede. Man kunne dekorere æggene ved at ridse i skallen på de farvede æg, eller ved at tegne mønstre med tælle, inden de blev lagt i et farvebad, og de var beregnet til at spise. Senere var et påskeæg stadig et hønseæg, men blommen og hviden blev pustet ud og derefter blev ægget dekoreret med farver og brugt til pynt eller givet væk som gave.

De første chokoldepåskeæg optræder i firmaet "Galle og Jessens" bøger fra 1917, men fænomenet kan sagtens være ældre. Chokoladeæggene begyndte at blive populære i 1920'erne og 30'erne og fik deres egentlige gennembrud efter 2. verdenskrig, da de søde sager atter kom på markedet efter mange år med rationering. I dag kan et påskeæg også være et sjovt skjult budskab i for eksempel musik, software og film og man kan sende elektroniske påske-hilsner pr. mail.

Påskelege med æg

Puste æg:

At puste æg ud og senere dekorere dem er nok den mest kendte påskeaktivitet. For at minimere risikoen for salmonellainfektioner bør man tage store hygiejne hensyn, når man har med rå æg at gøre. Man kan varmebehandle ved hurtigt at dyppe ægget i kogende vand. Derefter prikkes et lille hul i begge ender af ægget og både blomme og hvide pustes ud. Ægget kan så dekoreres med farver, pailletter, perler og bånd, som man nu har lyst til og eventuelt forsynes med en snor og hænges op eller blot lægges i en skål som dekoration.

Trante eller trille:

Når man så har fået kogt og farvet æggene, kan de bruges til at lege med. En af de ældst kendte lege er at trante eller trille æggene efter tur ned ad en bakke eller en skrå flade. Hvis man rammer et af de andre æg, har man vundet det. Denne leg kendes i de fleste lande, men stammer oprindeligt fra Tyskland.

Æggevæddeløb:

Hver deltager får udleveret et æg og en ske (stor nok til at holde ægget) og man skal så tilbagelægge en strækning i løb uden at tabe ægget

Pikke hårdkogte æg:

Her skal to deltagere støde æggene (hårdkogte) mod hinanden. Først den spidse ende og derefter den runde. Den deltager, hvis æg går i stykker i begge ender først, har tabt.

Skattejagt:

Denne aktivitet kræver lidt forberedelse, som er besværet værd. En masse dekorerede hønseæg eller chokoladeæg gemmes rundt om i haven eller huset, hvor man nu befinder sig. Deltagerne skal derefter finde æggene, og den der har fundet flest vinder.

Puste fjer:

Denne leg skal leges parvis. Hvert par får udleveret en lille fjer, som de på et startsignal kaster op i luften. Derefter tager de hinanden i hånden, og så gælder det om at holde fjeren i luften, så længe som muligt. Når fjeren rammer gulvet, har parret tabt og udgår.

Gækkebreve

En anden gammel skik, som i dag er kendt hos både børn er voksne, er gækkebrevene. Forløberen for disse var de tyske bindebrev, som har været brugt i Danmark fra 1600-tallet og frem til 1800-tallet. Ligesom et gækkebrev er det i dag, var også bindebrevet et brev, som man sendte for at drille modtageren. Navnet "bindebrev" hentyder til, at brevet "bandt" modtageren til at løse en knude eller en gåde, som lå i brevet. Senere hen udviklede bindebrevene sig til gækkebreve. I slutningen af 1800-tallet fandtes et stort udbud af kommercielt fremstillede gækkevers. Versene kunne eventuelt bruges som frierier – og med brevet, kunne også følge svarvers, som modtageren kunne sende tilbage. De kommercielle gækkevers uddøde i tiden efter 1. Verdenskrig, og efterhånden blev gækkebrevene forbeholdt børnenes drillerier. Grundprincippet i et gækkebrev er at klippe et kunstfærdigt mønster i et stykke papir og forsøge at få modtageren til at gætte, hvem der har sendt brevet, ved at skrive et lille vers, som kunne lyde således:

En vintergæk en sommernar,

en fugl foruden vinger.

En lille ven som har dig kær,

en kærlig hilsen bringer.

Mit navn det står med prikker,

pas på det ikke stikker.

- og så anføre det antal punktummer, som der er

bogstaver i ens navn. H C Andersen, som ofte

gæstede herregårdene på Sydvestsjælland, var

fantastisk til at fremstille de mest sindrige papirklip.

[Se flere eksempler på hans kunst.](#)

